

Hmm, als ik eens wist hoe het verder ging, wie blijft verleven en waar gaan ze heen?

Dit is Achterwerk.

De podcast over de legendarische rubriek uit de VPRO-gids.

Ik ben Elja Loijestein, redacteur van de VPRO-gids.

40 jaar lang stonden er achter op de gids brieven van kinderen en jongeren.

Vol vragen, problemen, wensen en frustraties.

Sommige hilaris, andere hard verscheurend.

Als sommige brieven bleef ik me af vragen.

Wat is er van geworden?

En dat zoek ik uit in deze podcast.

Kertje en de Bruin.

Goed om hier weer te zien.

Ja, vind ik ook. Leuk om er weer te zijn.

We gaan weer het verhaal achter een Achterwerkbrief uitpleuten.

En we gaan vandaag echt way back naar 1980.

Voor mijn geboorte?

Ja, niet voor mijn geboorte.

Ik was er al, ik was 12 toen.

Ja, Achterwerk was er dus toen ook al?

Ja.

Want dat bestond al sinds 1976.

Dat is toen verzonnen door Nelke van der Drift,

de redacteur van de VPRO-gids van der Stijds.

En als je terugkijkt, zie je wel dat het heel erg veranderd is in die tijd.

Want toen stonden er echt veel grapjes op.

Moppen, fantasie, verhaaltjes.

Ik heb er zelf ook opgestaan toen ik 9 was,

met een verhaaltje.

Wat ging het over je verhaal?

Het huis waarin alles kon vliegen, heette mijn verhaaltje.

Ontzettend trots dat het erop stond.

Ja, een schrijftalent was toen al in de VPRO-gids.

Ja, van hele andere manier, maar inderdaad.

Ik was er vroeg bij.

Deze brief, die ik heb uitgekozen,

is wel meer een serieuze brief over iemand zijn persoonlijke omstandigheden.

En daarom dacht ik wel van,

dit is een brief waar we meer over willen weten.

Hij heet Balletacademie.

Ik zal hem even voorlezen.

Ik ben verhuist naar Amsterdam.

Omdat Nel Roos Academy mij gevraagd had.

Ik woonde al heel lang in Amersfoort al van m'n eerste jaar.

We hadden een een gezinswoning en nu zitten we in een klein fletje.

Ik heb heel veel heimwee naar m'n vriendinnen.
Als ik naar school ga, stik ik zo wat in die grote stad Amsterdam.
Ze zijn op m'n nieuwe school heel erg jaloers,
omdat ik zo goed in Gin ben.
En dat allemaal om die Balletacademie.
Maar ik hou veel van ballet, dus ik blijf het doen.
Drie uitroeptekens.
Iboja Tris, tien jaar uit Amsterdam.
En daar staat er nog onder.
Iboja, het is een hongaaarsenaam.
Mijn vader is een hongaar.
Dit is ook echt zo'n typische achterwerkbrieven
waar we er wel meer van hebben gehad van kinderen
die een ster wilde worden in iets.
Of pro-voetballer, of actrice, of zangeres.
Dat is natuurlijk negen van de tien keer gebeurd, dat niet.
Altijd leuk bij zo'n onderwerp,
dat je afgaat is zo'n meisje dan echt ballerina geworden.
Of is dat niks geworden,
want volgens mij zijn die Balletacademie's altijd superstreng.
En dat valt er half weer af.
Ja, de kant dat je je werk daar van kan maken.
Ja, het is natuurlijk heel klein.
Dat je dan als meisje van tien moet verhuizen
om die droom na te jagen die misschien helemaal niet uitkomt.
Dat is al best een heftig verhaal eigenlijk.
Er roept veel vragen op.
Nou, ik heb antwoorden.
Mooi.
Dit is het verhaal achter Balletacademie.
Alles komt goed, alles komt goed, alles komt goed, alles komt goed.
Hey, hallo. Ja, ik ben toch goed gelukkig.
Hallo.
Iboja.
Hoi.
Hoi.
Hoe spreek je nou uit met de klemteun op de I?
Ja, Iboja.
Ja, ja, klopt.
Mijn naam is Iboja Tris.
Ik ben 52 jaar.
Ik ben geboren in Amersfoort en inmiddels won ik in Amsterdam.
Mijn vader komt uit Hongarije.
Dat staat ook heel leuk in dat achterwerk ook grappig.

Mijn vader deed ook een volksdans en zong altijd de hele dag.
En mijn moeder die danste ook vroeger altijd.
Dus daar komt ook een beetje zang en dans gebeuren vandaan.
Ja, dus dat was in jullie huis eigenlijk altijd aanwezig?
Ja, en toen is mijn zus eigenlijk begonnen met ballet.
En uiteindelijk wilde mijn zus heel graag naar de balletacademie.
Goed, zij ging auditie doen in Amsterdam.
Dus mijn moeder had gebeld, kan ik mijn jongste dochter meenemen.
Want anders, ik heb geen oppas.
Nou, dan is het beter als een versprekke bonen even meedoet.
Met de auditie in plaats van dat zij aan de kant zit.
Dus neem maar een balletpakje mee.
En toen, ja, dat is een beetje lullig.
Maar toen ben ik er tussen uitgepikt en niet mijn zus.
Waarom denk je dat je er toen uitbegehaald?
Ja, de creativiteit.
Dus dat ik echt helemaal in mijn fantasie met vrijdansen bewoog.
Waarschijnlijk op een bepaalde manier dat zij heel explosief vonden.
En ik had van die dunnelange beentjes mooie voetjes.
En nou ja, dat was eigenlijk de start van de balletacademie.
En toen begon eigenlijk de reis en de brief van achterwerken.
Toen zijn we verhuisd in Amsterdam.
Ja, Amersfoort was allemaal een frisse lucht.
We gingen vaak naar het bos.
En ik weet wel dat dat bij het weteringse kie uit moest stappen.
En dan moest ik een stukje naar school lopen over de Vijsselstraat.
En dan hield ik echt mijn adem in omdat ik de gassen zo vies vond.
Eerst was het alleen in het weekend, eerste jaar.
En daarna was het echt gewoon zes keer in de week.
En dan twee verschillende lessen op een dag van.
Een uur en een kwartier, zo iets.
De derdans, paddedeudans, spitsen.
Ja, die balletlessen had ik me helemaal niet voorgesteld.
Twee handen aan één bar en dat ging zo langzaam.
En het was zo streng.
Het was helemaal niet vrij dansen.
Klasgenootjes waren niet bijpast, want je was een buitenbeentje.
Ja, dat was heel moeilijk om vriendinnetjes te maken.
Dus ik miste heel erg mijn vriendinnetjes in Amersfoort.
Dus dat viel me een beetje tegen.
Maar ik was op een ene van de manier.
En ik heb er wel eens gemaakt hoe bijzonder het was dat je op een academie zat.
En ook misschien dat mijn zus het niet had gered,
dat ik een soort verplichting voelde dat ik er heel goed in moest worden.

Nou, ik ben esthetris, balletdocenten, dansdocenten.
Ik geef peterdans, kleuterdans, kinderdansmix en musicallessen.
Ja, als je zo hoort, klink je niet.
Helemaal meer hetzelfde als Iboja.
Dat is dezelfde persoon. Maar goed, het is wel duidelijk dat jullie zussen zijn.
En ik zie je ook wel.
En hoe ging dat?
In het begin was dat natuurlijk best moeilijk, want ik was degene die dat wilde.
En ze gaven als reden dat mijn voeten niet goed genoeg waren voor spiezen later
en dat ik niet soepel genoeg was.
En dat klopt ook wel.
Maar toen zijn we terug gegaan naar de academie.
En toen hebben we gevraagd waarom wel het ene kind en niet het andere kind.
En toen hebben ze gezegd dat ze eigenlijk nooit twee kinderen uit één gezin toelieten
omdat het gewoon heel belastend is.
We kwamen toen te wonen in Hollendrecht, dat is Amsterdam Zuidoost.
En ik vond het echt geweldig.
Ik ben in Amersfoort de laatste jaren van mijn schooltijd best veel gepest.
Voor mij was het eigenlijk ook zo van, weet je, ik kan een nieuwe start
en ik kom die vervelende mensen niet meer tegen.
Ik kwam op een school in een klas met allemaal verschillende culturen
en je werd overal te eten gevraagd.
En ik had heel veel vriendinnen.
Ik ben uiteindelijk naar de docentenvooropleiding gegaan.
En daar kreeg ik ook jazzballet.
En dat vond ik eigenlijk veel leuker.
Dat past er veel meer bij mij dan dat hele klassieke.
De brief die ik in achterwerk stond, weet je nog waarom je deze briefs heeft?
Ik denk dat ik gewoon verdrietig was dat ik mijn eind niet kwijt kon.
Ook omdat ik bij mijn moeder mij niet kwijt kon.
Dat werd niet echt gesproken.
Dus ik voelde me daar wel een beetje eenzaam in.
Hadden veel mensen die brief gelezen?
Ik geloof dat de academie mijn moeder wel had gepeld over deze brief.
Wat er nou godsnaam allemaal aan de hand was.
Nu dat ik hem lees, denk ik, nou, het valt best wel mee.
Ik dacht dat die veel erger was van dat ik vind palet helemaal niet leuk.
Dat ik dat gezegd had eigenlijk.
Ik was er weer vergeten, maar ze hebben er wel mijn moeder over gebeld.
Wie had wel zoiets van, oh, daar is Iwo, jij weer door de bocht.
Je hoorde wel, ja, natuurlijk heel veel verhalen.
Alles moet perfect, je lijf moet perfect, je haren moet perfect.
Ja, ik vind het heel gemaakt, weet je, de klassieke dans.
En hard, alles is zo hard.

De docenten waren veel harder dan bijvoorbeeld de jazz ballet docenten.
Maar ja, dat moet ook, want wil je dat redden in die klassieke balletwereld, dan, ja.
Nou ja, ik weet eigenlijk niet of dat wel moet.
Want het is eigenlijk heel, het is eigenlijk gewoon best sneu, wat ze die kinderen aandoen.
Ja, maar het leek wel of dat er echt bij hoorde.
Ja, ja, weet je, destijds wist je niet beter.
Eigenlijk nu pas komen er verhalen van, goh, hoe zwaar het eigenlijk was
en hoe gemeenkinderen de docenten ervoeren.
En er waren ook altijd lievelingetjes.
Er waren altijd kinderen die precies deden wat er moest.
En sommige kinderen zijn wat eigenzinniger dan anderen.
Iwo, jij was ook een meer eigenzinnig kind en gelukkig, maar...
Ja, dat hebben ze er niet uit kunnen krijgen in elk geval, hè?
Nee.
En die indruk kreeg ik ook al.
Nee, nee.
Voel je er wel dingen leuk aan het ballet?
Ja, natuurlijk.
Op een gegeven moment merkte ik dat ik goed was of dat ze me goed vonden.
En dat je ineens aandacht krijgt en dat je denkt, wow, dat voelt fijn.
Oh, maar als ik me best doe, dan krijg ik nog meer aandacht.
Als het hoofd van de school binnenkwam, joh, ja, laat je era best eens zien.
Wat is era best?
Het is een B1 achtergelift.
En ook was ik een streper.
Ik wilde de beste zijn.
Ik kon altijd best wel lekker hoog springen.
Dat gaf zo'n vrije gevoel.
Dat stuiteren, het lirische vond ik heel erg leuk.
En ik vond het heel erg leuk om heel schoon voeten werk te hebben.
Dat je heel mooi je voet doorstrekt.
En je knieën, dus de technische kant vond ik een uitdaging.
Dat het er in de spiegel nog mooier uit zag.
Ik kan me voorstellen dat het best veel mist ook afvallen.
Ja, zeker.
Ja, we bleven maar met een klein groepje over.
En degenen die dan uiteindelijk echt een baan krijgen of bij het Nationaal Ballet komen,
zijn er dan twee per jaar zo iets.
Op de twaalfde zei jullie van dansen je al tegen mij van...
Nou, omdat jij zo klein bent, moet jij nog veel beter zijn dan de rest.
Want ik moet je altijd vooraan zetten.
Of je moet alleen dansen.
Dus nog harder werken.
Maar als je heel hard werkt, dan gaat het je misschien wel lukken.

En daardoor heb ik eigenlijk altijd gedacht...
Oh ja, kom op uit Nationaal Ballet.
Totdat ik auditie moest doen en toen had ik echt iets...
Ja, maar wat nou, als ik niet daar kom?
Dus dat was best wel een heel eng puntje dat ik dacht van...
Oh shit.
Met eindexamen heb ik hele mooie rolletjes gedaan.
Vijf tango's was echt mijn lievelingsballet.
Uiteindelijk hebben ze me toch aangenomen.
Volgens mij het laatste jaar de afstudeer dan, zeg maar.
Vijf tango's.
Dat vond ik echt zo mooi.
Dat had ik dus ook gewild.
Maar niet met, moet je dat zeggen, niet met verdriet,
maar met zo'n trots dat ik dacht van wauw, je meid.
Je hebt het gewoon gered, weet je.
Je bent zo prachtig.
En toen zat ik dus net als nu met tranen in mijn ogen naar het te kijken.
Dat was het mooiste moment dat ik mijn zusjes zag dansen.
Oh ja?
En je dacht, inderdaad, niet van was ik dat maar geweest?
Nee, omdat ik me altijd wel heb gerealiseerd...
dat die wereld gewoon niet voor mij was.
Ik had dat nooit gered.
Ik ben veel te gevoelig.
Ja, nee.
Het was goed, of het is goed.
De afstudieervoorstelling is natuurlijk ook een heel belangrijk moment.
Ja, en dan zitten er volgens mij ook mensen in de zaal...
of zien mensen van het Nationaal wel van...
Goh, ik kan me niet voorstellen dat ze alleen de auditie zien.
Wat denk je dat ze voorgezocht heeft dat zij het wel heeft gered...
en die andere kinderen niet uiteindelijk om het bij de Nationaal ballet te komen?
Doorzettingsvermogen.
En ja, ik denk dat ook de liefde voor de dans...
ondanks alle dingen die dan gebeuren.
Het zwarte zwaantje.
Vind je dat wat passend voor jou als ballerina?
Niet de gemene zwa, maar meer degene die dus buiten het boot valt.
En ik was niet helemaal ballerina die altijd netjes naar huis ging...
en dan nog ging oefenen en noem maar op.
Nee, dat was ik niet.
Ik ging ook echt stappen tot diep in de nacht.
En ik was, dat zat dan heel moe.

Terwijl ik eigenlijk, als je net begint...
moet je ook ander studies doen van bepaalde balletten.
Nou, en dan was ik zo moe en ik ging nou langer hoor.
En dan werd er iemand ziek en dan ken ik me pasjes niet.
Maar echt heel erg.
Dus ik heb echt heel veel kans in het begin gekregen...
maar ik heb ook echt heel veel verknald.
Ik had ook heel veel vaalangst.
Ik werd geloof ik na vier maanden...
kreeg ik een klein solo-rolletje.
Herinneringen uit het ondergrond van Willy van Danzig.
En ik was dan een jonge meisje die tevroeg gestorven was.
Het was een heel dramatisch ballet.
Dus ja, daar past ik wel in, alleen.
In de studio ging het allemaal helemaal goed.
En toen dat licht aanging met generale repetities...
of tenminste toneelrepetities...
nou, ik kon niet meer op mijn spiezen komen.
Ik viel er gewoon vanaf, puur uit angst...
maar jij dacht dat ik me best niet deed.
Ik geloof ook dat ze wel heeft genoten...
maar ik denk wel dat het zwaar was.
Bij het Nationale Ballet waren heel veel buitenlandse dansers ook...
uit Amerika, Rusland, noem maar op.
En die kregen toch eigenlijk wel vaak de soloistenrollen.
Het is echt van die kasten stelsels om daar omhoog te klimmen.
Voor jouw gevoel dacht je van...
ze hadden meer grotere rollen mogen krijgen dan dat soort dingen.
Ja, zeker.
Maar ja, misschien ben ik bevoren worden.
Dat was een ballet van Martin Graham.
En ik vond dat ballet zo ontzettend mooi.
Ik was niet gekaste voor.
Je hebt eerste, tweede, derde bezetting.
Ik was helemaal niet gekast.
Maar dat modernere, dat was echt ook wel mijn ding.
Dat hele vrije dansen.
En het vond ik zo mooi dat ik dacht...
weet je wat, ik ga het heft in haar geanden nemen.
Ik ga gewoon naar die vrouw toe die het ballet instudeert uit Amerika...
van de Martin Graham-company.
En ik ga gewoon vragen aan haar of ik op de achtergrond mee mag oefenen.
Nou, dus ik ging lekker van het ik meedoen.
En op een gegeven moment zei ze iets van...

ja, ho, stop, stop.
Kijk even naar dat meisje achterin.
Zo wil ik het.
Namelijk het echt zo.
En voordat ik het wist, heeft ze mijn tweede bezetting gemaakt.
En heb ik gewoon net zo vaak...
als de eerste bezetting heb ik gewoon op turneel mogen staan in dat ballet.
Je was er heel tijd aan het denken van...
na tien jaar stop ik sowieso.
Ik had na vijf jaar, had ik al besloten dat ik zou stoppen...
omdat de situatie gewoon niet oké was.
Ik was gewoon niet gelukkig en ik zag niet zitten, dat het ging veranderen.
Ik ben op dit moment...
holistisch personal trainer en leestelcoach...
bepassie dat ik echt iets kan betekenen in de wereld.
Ja, dat is wat ik eigenlijk altijd wilde.
En hoe kijk je nu op dit moment in je leven terug...
op dat meisje van tien die je brief toen schreef?
Ja, wel een zinig eigenlijk.
Dat ik inderdaad ook ballerine ben geworden.
Ik vond mezelf altijd niet goed genoeg.
Tweede keus, onzekermeisje.
Maar op een of andere manier heb ik toch die kracht weten te pakken.
Misschien juist wel die onzekerheid, dat je zo hard laat werken.
Maar achteraf, ik ben heel blij mee.
Ik had hier nooit gestaan als ik dat niet had gehad.
De plek die ze gevonden heeft in haar leven, hoe denk je daar over?
Ze doet wat ze leuk vindt.
Maar ze wil altijd weer verder.
Nieuwe uitdagingen.
Ja, en waar ik eigenlijk al jaren gewoon lekker lesgeef.
Ik vind het goed zo, maar ik merk aan haar dat ze altijd een soort...
Ja, ze is heel ieder, ze wil gewoon meer, ze wil verder, ze wil hoger, ze wil...
Ja, ja, ja. Dus dat is ook een beetje wat er echt in zit, blijkbaar.
Ja, ik denk het wel.
Er zitten natuurlijk heel bekinderen op die academie en maar een paar die kunnen uiteindelijk echt van dans hun beroep maken, toch?
Hoe kijk je daar nu naar? Want jij bent natuurlijk nu docent.
Nou ja, ik kan alleen maar zeggen dat ik nooit heb willen worden zoals vroeger die docenten waren.
Ik wilde juist niet zo zijn, hoe kan ik dat anders gaan doen?
Hoe kan ik me lessen eigenlijk een soort van feestje?
Want het meer een deel van de kinderen wil gewoon lekker dansen omdat ze hun gevoel kwijt willen, omdat ze lekker willen bewegen.
Omdat ze gewoon willen dartelen, willen rennen, willen vallen, willen springen, willen...

Weet je, laat het maar lekker gaan een keer.
Nou Katja, geweldig om te horen, dat ze echt ballet in je huis gehoord had.
Dat het gelukt is.
En wat ik het allerbizondst vond, wat die zus niet jaloers was.
Nou ja, ik vraag me af wie er uiteindelijk beter af was.
Dat kun je inderdaad afvragen.
Er zijn genoeg mensen die ervan dromen, maar of de realiteit nou echt zo geweldig is van het ballerina zijn.
Als je na vijf jaar al zegt, ik kap er mee, het lijkt mij eigenlijk een vreselijk leven.
Zij heeft dat talent en daar is er dus ook iets mee gaan doen natuurlijk.
Nou ja, het bijzonderste is misschien nog dat het eigenlijk een kwestie van totaal toevall is.
Ze ging eigenlijk niet eens auditie doen en dan blijkt je en het talenten hebben...
...en het juiste karakter om het zo ver te brengen.
Als je ouders dat graag willen, je gaat er voor verhuizen.
Het is wel een druk op schouders van een meisje van 10.
Het is wel mooi dat zij degene is die het dan wel heeft gered.
Ja, zeker.
Maar ze heeft er wel een hoog prijs van moeten betalen.
Dat is wel zo als schrift.
Ik blijf het doen.
Dit was Achterwerk, een podcast van de VPR-O-Gids.
Gemaakt door mij, Elja Loijestein.
Met research van Niels Hoebe, eindredactie door Rosa van Toledo...
...en mixage door Sam Huisman.
De meeste muziek is van Afke Romijn.
Wil je meer weten?
Dan naar vpro-gids.nl-achterwerk.
En wil je reageren of heb je ook een bijzonder verhaal...
...over een Achterwerkbrieft?
Meel dan naar Achterwerk-et-vpro.nl.
Alles komt goed.